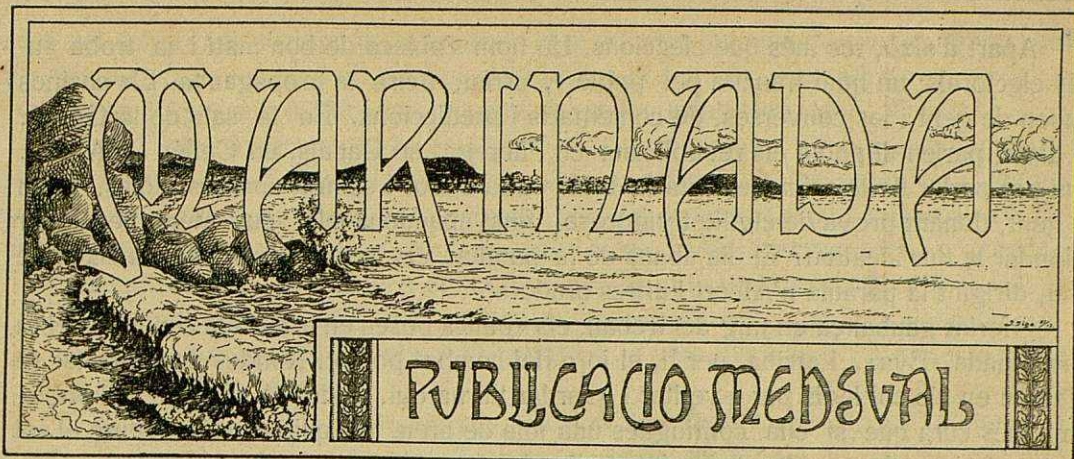

SUMARI:

CRÒNICA LOCAL.—ORACIONS PAGANES: *J. Calzada i Carbó*.
 —LA FUTURA EMPORIES: *Eussebi Fina i Girbal*.—QÜESTIONS
 PEDAGÒGIC-FILOSÒFIQUES: *Pere Boliart*.—A VOS, OH DOLÇA
 AMIGA: *Salvi*.—LA TRISTA REVIFALLA: *Miquel Roger i Crosa*.
 —VERTIG: *Xavier Carbó i Maimí*.—DE L'ESTRANGER.—MATI-
 NAL: *Ll. Barceló i Bou*.—DE TEATRE.—MUSICALS.—SPORT.—
 PUBLICACIONS REBUDES.—MOVIMENT DEL PORT.—CAIXA D'ES-
 TALVIS.—REGISTRE CIVIL.

Crònica local

L'hivern, a punt de finir, no mos ha pas perdonat les afeccions gripals. Registren els metges alguns casos de verola, provinents de Barcelona, els quals, per sort, no han estat greus.

Malestrugança tenen els pescadors en la quaresma d'enguany. Per mor del vent pirinenc, no poden sortir a la pesca, i, braços plegats, han de passar els dos primers dies de peix, amb la tristor del qui veu l'esfullament d'un bon negoci. Del mal d'ells riuen i s'aprofiten els bacallaners.

L'última setmana de febrer és ben esguerrada. En Carnestoltes deixa una malura qui aplanar l'esperit. Ningú té esma de treballar i molts, però molts, se dolen de que el temps els privi d'anar a fer un xandet a les afores.

Es celebrada, el 26, a La Gorga, una reunió amb el fi d'associar els obrers. L'ensendemà, un tramontanal huracanant causa desperfectes a la fàbrica de la Corchera, en el Cine Ideal i en el Teatre Carmen.

Els polítics han de fer esforços de flaqueza per a vèncer la mandra. Ells converteixen l'ensopiment en febre nerviosa i suggestiva. En plena excitació electoral, artistes lírics anuncien «La Generala» i «Los Cadetes de la Reina» i troben falaguer aco-lliment i exclamacions satisfactòries.

Així com en el dia 3 del mes passat atragué l'atenció nostra el vapor immens de càrrega, en el mateix dia del present—casualitat rara—ens atrau la vista l'«Antonino», vapor brasileny, de navegació de riu, qui entra al nostre port per a fer carbó. Ofereix la singularitat de tenir una tripulació internacional.

Apart d'això, res més que eleccions. Un hom s'aixeca de bon matí i ja troba fulles electorals; un hom tranzita pel poble i, arreu, ovira la propaganda. Els casinos bullen de gent i les converses, de comentaris i prediccions. En la sala de la Gorga, el dia 3, parlen al poble els republicans en Fàbrega, en Canals, en Callén i n'Albert. Qui pot parlar de la primavera qui ja brilla en la claror i somriu amb les violes, quan la gent, donant prova de civilitat vigorosa, fins abandona els seus afers per a fer triomfar la llur idealitat? El dia abans de la batalla, els republicans se reuneixen de nou, dirigint la paraula n'Albert i altres oradors.

Ofertint gaubança en mig del treball, els còmics posen en escena la coneguda obra anomenada «Eva». I arriba, per fi, el jorn del combat polític. Rondes de seguretat se planten en els col·legis per a vetllar i guardar l'urna qui, tanca la voluntat del poble, amb més cura que si ella contingués una joia de preu. Els qui no poden veure el sol en tota la jornada, per dever de ciutadania, accepten com una gran distracció, el dinar electoral, aquell dinar especialíssim, qui, per opulent que sigui i per xampany que vessi, no logra mai confraternitzar ni fer riure als imponents guardadors del sufragi. Els quatre tocs del rellotge, en la febrosa jornada, escampen forta emoció. Els col·legis s'omplen a vessar i els més apassionats, proveïts de paper i llàpiz, entre batecs d'esperança i d'abatiment, van apuntant, apuntant, i, una volta finit l'escrutini, se llencen, ràpids, al carrer, a la recerca de nous datos. Tal cosa ve succeint-se, invariablement, d'ençà de molts anys i succeeix en el present, sense haver de lamentar cap forbació ni sotragada. En Bonaventura Sabater obté 711 vots i 630 en Salvador Albert; per tant, en nostra vila el candidat regionalista aconsegueix una majoria de 81 vots. El telefon ens fa sabedors desseguida de que la victoria és pel candidat republicà per una majoria de 692 vots.

Després de l'escrutini, els còmics representen «Bohemios» i «El barbero de Sevilla». A causa del lleveig i de la boira, les sardanes que organitza el Centre Republicà han d'esser ballades en l'interior del local.

El dia 10, són celebrats funerals en sufragi de l'ànima d'en Joan Megardón (q. a. c. s.) Una gran solemnitat admira a l'immensa gernació que hi acut. La Capella de l'Orfeo «Aucellada» interpreta la Missa a 3 veus virils de Perosi.

Esclata una vaga de camàlics que és finida l'endemà mateix.

Marxa a Portugal nostre estimat company de redacció n'Enric Ribas i Potau.

Per a rebre el diputat, en Salvador Albert, se congreguen els republicans i, a so de Marsellesa i amb claror d'atxes, avencen pel carrer Major fins a la Casa de la Vila, des de on saluda el diputat a sos electors amb veu commosa. Tanca la festa una audició de sardanes que, per la bonesa del temps, poden esser ballades en el carrer.

Són elegits compromissaris per a l'elecció de senadors l'alcalde n'Emili Pagès i el banquer en Feliu Ribera.

En el Teatre Carmen són representades «La Casta Susana i El Fresco de Goya».

Marceja durant la nit: bufets de tramontana, xipolleig d'aigua, bramulde trons, i espètec de calabruixó; però l'alba del diumenge ja somriu amb un temps primaveral.

El comiat dels germans Montaner, qui marxen a Anglaterra, ofereix als amants de la sardana l'ocasió de puntejar. En Josep Montaner, l'*amateur* de la tenora, estrena la sardana «Per tu ploro» de son germà Martí.

Mossèn Joaquim Pou pren possessió del càrrec de vicari d'aquesta parroquia.

Els còmics obtenen un ple extraordinari, a la tarde del diumenge amb «La prin-

cesa del dollar» i la societat de la Gorga n'obté un altre de anàleg, a la nit, amb el ball de pinyata. En la mateixa nit celebra «El Puerto» el ball de Societat.

El dia 16 passa a millor vida la mare del conegut fabricant en R. Tauler,

Durant tota la setmana hi ha en el moll un gran embarc de pal·fies, coincidint el tràfec amb ventades furioses i mutables, qui fan pensar amb les paraules cantades, anys enrera, en una serenada per un aixerit castellà enamorat d'una palamosina: «*Como quieres, amada, que vaya a verte si cuando no sopla el norte sopla el lebeche?*»

Totes les fàbriques treballen el dia de Sant Josep i també treballen els Cines.

Hi ha tanta ressaga en el mar, el dia 20, que els vaixells rompen calabrots.

La companyia teatral ofereix el dissabte «A la vera der querer, Molinos de viento i La alegría de la Huerta».

El jorn següent, la forta ponentada priva el jòc dels foot-ballistes. Celebra el Centre Federal el ball de pinyata. Tothom parla del triomf assolit pels regionalistes en l'elecció de Senadors.

Mentres a la Gorga se reuneixen els llogaters de cases, els còmics repeteixen «Eva».

També treballen les fàbriques el dia de l'Anunciació. A la nit, és realitzada a la Gorga una reunió Sindicalista.

Diu la veu popular que en Guñalons ha venut els automòbils a en Rovira. Pas sen, doncs, a l'història la terrible competència i la passió del públic.

I prou, que ja hem arribat al 25, dia de terme de nostres cròniques; però ans de posar punt, hem de fer avinent que els senyors Loep i els senyors Marill i Laverny han establert sucursals en nostra població. Els primers han construït un gran edifici. Els senyors Marill han nomenat representant a nostre amic en Cèsar Esteva. Per últim, escampem als quatre vents que, per la gran festa major, veurem, en nostra badia regates de balandres i de canots.

Oracions paganes

(FRAGMENT)

INTROITO

Premi dels Jocs Florals de La Bisbal

En la fonda vaguetat
de les postes encalmades
hi ha una augusta santetat.
Hi ha una augusta santetat
en el cel d'or apagat
i en les roges nuvolades.

Oh Madona, com se sent
l'atracció de la Natura
quan el Sól tomba morent.
Quan el Sól tomba morent,
i en els camps dormits hi sura
una boira transparent.

Sota el núvol que enrogeix,
—pali de seda emporprada—
mon amor per tu engrandeix.
Mon amor per tu engrandeix,
i amb son ala desplegada
ta puresa protegeix.

I ès llavors que devens
una Verge que em consola
des d'aquest altar immens.
Des d'aquest altar immens,
car el Sól ès ta auriola
i la boira ès ton encens.

Mes paganes oracions
d'un encís pregón i intens,
son petons... mos seus petons...

J. CALZADA I CARBÓ

La futura Empories

Poso la ploma als dits per a aportar mon petit cabacet de sorra a la Revista MARINADA, nascuda a l'escalf de l'amor a nostra terra empordanesa, que sos fundadors li serveixen, volent en ses pàgines escampar arreu flaires de sanitàosa cultura i abraçades de germanor entre els empordanesos qui habiten Tossa i els de Cap de Cervera, entre els de Port-bou i els de Massanet de Cabrenys, entre els de Girona i els de Palamós, i poguer dir lo del plorat amic i gran poeta:

Tota ma patria cabrà en eixa anella
I els pobles diràn
La sardana ès la dança més bella
De totes les dances que es fan i es desfan.

Si! hora ès ja, que de tota la regió emporitana surti un crit potent que digui que l'Empordà ès terra escaienta i atractívola.

Aixís com Barcelona ès avui nomenada «Cap i Casal de Catalunya», jo, en mos somnis falaguers, veig créixer i expandir-se la futura Empories, que, temps a venir, serà el *Cap i Casal de la Regió empordanesa*; anc que avui l'admirem com a Vila de forta i sanitàosa creixença, l'assortada Palamós. Mireu-la, mos estimats compatricis, son front en ple mig dia, riallera, polida, escaienta, i no podent ja aguantar sa creixença s'estén envers Sant Antoni i per el pla de l'antiga Vila Romana. Quin goig dóna contemplar el bell port en construcció; ses fàbriques de taps en febrós moviment; l'entrada i sortida de vapors i bastiments de tota mena; sos embarcs i desembarcs; el tràfec que arreu escampa la vida! Riallegen sos airosos casals; s'aixeca bellíssima la Casa Comunal; son teatre, cines i casinos rumbegen de bo de bo. Com

llueix la portada d'aigües potables! Com galleja la ben pensada xarxa de clavagueres! Prompte veurem realitzat el *passeig de mar* en el qual cimbrearàn les airoses palmeres d'Elx. Floreixen arreu escoles, societats d'esbargiment i guspiregen energies per a transformar la Vila en una gran ciutat marítima. Aqueix esplet, que, ben prompte, serà granada cullita, és patrocinat pels dignes Administradors de la Casa Comunal, qui saben esmersar els cabals de la vila en obres i millores, al sol objecte d'expandir les energies tributives en profit de sos administrats.

Venturós serà el jorn en que Palamós, com àliga novella alci son vol i l'estengui envers altres indústries, que acoblin noves gents per a fer-ne, ben prompte, una ciutat industrial i comercial alhora: jorn d'alegría serà aquell en que's tanqui la sortida de palies i roscalls per a esser utilitzades com a materia prima, donant-els aplicacions com demanen les indústries que amb elles s'alimenten; dia de joia serà aquell en que en son port veurem acoblats, a curull els fruits de montanya i els del pla per a esser expandits a terres del nou món; jorn d'alegría serà aquell en que vegem sortir caixes i més caixes de mosaics que proclamin l'avenç de vostre nova indústria, i entrin majestuosos els vapors abarrotats de fustam per les necessitats de la comarca; carbons minerals i tota mena de materies per a fer-ne de vostre port un dels millors de Espanya, car sa immillorable situació en la costa empordanesa ho pregonia. Això serà perquè vosaltres emprenedors palamosins, voleu que sigui.

Jo, en mos somnis, gronxant-s'hi ma pensa, quantes voltes he vist vostre Ajuntament, assegut en les cadires curuls i rodejat de tot el poble, repartir, en la diada de vostre festa anyal, bosses plenes d'argent a la joventut de la vila per a fer-se destra en sos oficis, marxant a terres estranyes. També he somniat com dirigia la joventut d'empenta per a estudiar noves indústries, i que retornada ja aquesta a sa vila nadiua, aixecava modestes fàbriques que amb fè i constància anaven creixent i es transformaven en airosos tallers, en les que les abelles de la indústria giravoltaven amb son brunzir monoton per a escampar arreu, arreu, com a mel dolça, els productes de llurs energies i retornaven a Palamós en rierons d'argent i daurats metalls.

L'any 1917, Barcelona se vestirà de festa amb l'Exposició d'Indústries Elèctriques; de per totes les parts del món vindran gentades atretes per aquest Certamen en el que seràn d'admirar tots els avenços de la llum i de la força que neixen del fenomen modern que tot ho trasbalça. Amb motiu d'aital crida, ¿no podria l'Empordà ajuntar totes ses forces i aixecar en eixa Palamós una *Exposició Regional*, bastint edificis en els que es pogués veure i estudiar des de sa naixença fins al desenrotlló d'aquest moment històric l'*indústria surera*, aplegant ensems els fruits de totes menes que floreixen i granen cada anyada en nostre bell Empordà i les diferents manifestacions industrials que l'enginy empordanès els dóna vida? Si voleu, gent entusiasta, que dirigíu MARINADA, ho portareu a terme.

Vestiu de festa, per tal diada, vostre Vila, enjoieu-la amb ses mellors gales, ajuntem-nos-hi tots els fills d'eixa Regió, convideu a la gent de casa i als forasters, aixequem els cors enlaire, congregant en aital diada totes les cobles empordaneses, fem tots alhora una descomunal rodona i enllaçades les mans, les dels rics amb les dels pobres, les dels vells amb les dels joves, i tota la mainada dintre d'ella, diguem amb el poeta:

No és la dansa lasciva, l'innoble
Els uns parells d'altres desaparellant

Es la dança sencera de un poble
Que estima i avança donant-se les mans.

I ara, fundadors de MARINADA, si doneu aculliment en vostra Revista a aquest escrit, jo vos ne dono mercès a la bestreta i tingueu per entès, que sols ha mogut ma barroera ploma el desig de veure créixer tota la Regió empordanesa i vostra assortida vila.

EUSSEBI FINA I GIRBAU

Qüestions Pedagògic - filosòfiques.

Encara que no'm proposi sentar idees noves, pretenc en aquestes ratlles fer veure la falsetat d'algunes locucions admeses com axiomes en quasi tots els tractats de Pedagogia. Jo m'explico la presencia de tals locucions en obres d'autors que no admeten pas les conseqüències que per la força de la lògica es deriven de les mateixes, suposant que els autors aludits donaven com a veritables teories preses d'autors de Pedagogia de determinades tendències filosòfiques, sens esbrinar llur valor filosòfic, ja que tals conceptes semblen seguir les lleis naturals de l'educació. I aquest descuid o excés de confiança per part dels autors moderns de pedagogia i d'alguns de segles enrera, s'explica tenint en compte que els principis pedagògics foren donats al món pels filòsofs qui, naturalment, llençaven idees amb l'etiqueta de llurs escoles, les quals, forçosament, havien d'esser conseqüències de llurs teories filosòfiques. Que té d'estrany, doncs, que siguin falsos tals conceptes, quan els principis en que es funden, encara que tinguin grans defensors i siguin admesos càndidament pels autors de Pedagogia, no resisteixen l'embestida de la raó? Anem-los a veure.

Al obrir qualsevol tractat de Pedagogia trobem expressions exactes o semblants, a les següents: *El noi és l'home en estat embrionari. L'educació no afegeix res al home; sols desenrotlla en ell lo que ja hi ha en estat latent, perfeccionant-ho. El mètode, ben aplicat, porta fins a la revelació en el cervell del noi les idees que hi té innates.* I altres pel mateix estil que, si bé semblen veritats vulgars, podrien posar-se al costat d'aquelles tant repetides i tant desconegudes en la seva essència, com és clar com la llum, el temps, l'espai, l'extensió i la matèria de que tothom parla, i en canvi ningú sab que és la llum, el temps, l'espai, l'extensió, ni la matèria, dintre del seu ver concepte filosòfic.

Examinem-los un a un.

El noi és l'home en estat embrionari. Aquest principi enclou la mar de falsetats, tant en l'ordre pedagògic, com en el filosòfic; perquè, si això fos veritat, no seria estrany, al contrari, hauria d'esser lo més corrent, trobar homes en els qui sols s'haguessin exercit l'influència de la naturalesa animal—entre els selvatges, per exemple—i que estessin al grau de perfecció que la mateixa naturalesa té senyalat per l'home, com veiem arbres i animals perfectes dintre de la seva esfera.

I això l'experiència ho desmenteix en tots temps i en totes parts del món, desmentint per lo tant la força d'aquell principi. I és que aquest principi d'un materialisme extremat és un principi antic, un principi de la vella Pedagogia, d'aquella Pedagogia que sols se proposava fer homes forts, homes dominadors per la força.

El noi és l'home en estat potencial i no en estat embrionari; perquè lo que està

en embrió seguint el curs de la natura i posat dintre les condicions d'un ambient necessari, se desenrotlla fatalment, necessàriament, mentres lo que està en estat potencial en la naturalesa humana, per a desenrotllar-se i assolir la perfecció de que és susceptible, necessita a més de la natura, l'agent director qui es veu unes vegades obligat a excitar les forces naturals i a reprimir-les altres, donant a mesura que la força i les disposicions de les potencies ho permeten, les impressions i coneixements necessaris per a portar-lo al terme de perfecció que es proposa. Lo que vol dir que el desenrotllo ha d'esser conscient al menys per part de l'educador o agent director, condició que no es pot admetre en el desenrotllo d'un estat embrionari, que aquest sempre és inconscient i segueix les lleis invariables que regeixen l'ordre material.

De lo que es dedueix que el noi és l'embrió de l'home-bestia, de l'home en quant té d'animal; no de l'home social, perfet, que aquesta condició sols està en el noi en estat potencial, estat molt diferent de l'estat embrionari.

A més, si el noi fos l'home en estat embrionari, posat sots l'influència de les lleis purament fisiològiques, encara que estés allunyat de la societat, adquiriria un grau de perfecció normal, el que adquireixen la generalitat del homes, amb coneixement i consciència dels deures, drets i demés virtuts que ornem l'home social, i aixó l'història de tots els temps i països i fins el sentit comú ho neguen; perquè, deixant apart la qüestió del llenguatge, perfecció que no adquiriria al menys en condicions de comunicar-se amb l'home social, l'home, posat en l'estat que suposem s'hauria desenrotllat, no tindria cap acte del seu voler que no tingués per base i mòbil l'egoisme animal; els seus actes serien tots regits per les passions i l'egoisme, i els seus deures se confondrien amb el despòtic instint de la bestia humana, ja que no podrien tenir correlació amb cap forma ni dret externs.

Altres: *l'educació no afegeix res a l'home, sols desenrotlla en ell lo que ja hi ha en estat latent perfeccionant-ho.* Aquest principi és quasi en el fons igual al primer amb la sola diferencia que marxant de deducció en deducció, s'arriba per la força de la lògica al principi ideològic de Plató, terme que no espanta als autors de les obres a qui em refereixo, quan afegeixen *que el mètode ben aplicat porta fins al desvetllament en el cervell del noi de les idees que hi te innates.*

A fi de que es vegi millor la falsetat d'aquestes locucions recordem aquella cèlebre frase de Aristòtil quan deia que *l'enteniment humà és com una taula llisa en la que no hi ha res escrit:* i posant l'expressió als temps nostres se converteix en aquesta: l'enteniment del noi és com un paper blanc, pur, immaculat, en la que no hi ha res escrit, un paper que no ha sigut esflorat per cap ploma, llàpiz ni carbó; un paper en el que igual s'hi poden escriure els pensaments més delicats, com els projectes més horrorosos, els pensaments més vulgars, com les sentències més sublimes.

Aquesta és l'expressió del savi d'Estagira, quan parla de l'enteniment humà aixís que arriba a la vida. Aquest mateix concepte es admès pels autors de les obres pedagògiques que admeten, al ensems, les locucions mes amunt transcrites, quan diuen que en el cervell del noi poden gravar-s'hi tota classe d'impressions. En que quedem, doncs? L'intel·lecte humà es lo que diu Aristòtil o lo que suposen aquells conceptes?

Com que en la generalitat de les obres pedagògiques s'hi troben admeses ambdues teories, procuraré fer veure la contraposició d'idees que hi ha entre elles a fi de que es vegi d'una manera palesa lo que en el principi explicava.

Vui admetre que l'educació no afegeix res a l'home, que sols desenrotlla lo que

ja hi ha en ell, en quan se refereix a la part material, a la bestialitat de l'home; però, i la part immaterial, la racionalitat, l'ànima, amb les seves potències?

Entàn ja aquestes, per exemple, la memòria, plena dels fantasmes que exciten l'intel·lecció, l'enteniment ple d'espècies intel·ligibles, i la voluntat ornada amb les virtuts que caracteritzen l'home perfecte? Això encara que es dedueixi d'aquells principis no s'atreveixen pas a dir-ho, al menys d'una manera explícita. I és que tal suposició no es pot admetre de cap manera; ni en estat latent, ni en estat embrionari.

Perquè si fos així, en primer lloc, l'instrucció seria una cosa inútil, no tendria raó d'existir. Perquè, si l'instrucció té per objecte introduir coneixements en el cervell de l'home, la seva tasca quedaria acabada en el mateix moment en que admetríem l'enteniment proveït d'espècies intel·ligibles o, al menys, en quant als coneixements que tals espècies representarien. Aquesta és la conseqüència immediata de l'admissió en el cervell humà d'espècies intel·ligibles, però com que jo no he vist mai que els autors que admeten tals teories fessin excepcions de cap mena quan parlen de les coses en que deuen instruir-se els nois, i tenint en compte que l'intel·lecció es verifica per la sola presència de l'espècie intel·ligible en l'enteniment possible, i afegint-hi, a tot això, l'importància que donen a la percepció, quan diuen amb força raó que és el principi de tot coneixement, resulta que cauen en manifesta contradicció al admetre tals teories.

Ara, en quant a l'educació, tant per aquells que la consideren una mateixa cosa amb l'instrucció, com per aquells que la consideren una cosa del tot diferent encara que inseparable, admetent aquelles teories, tindria per únic objecte despertar els fantasmes, espècies intel·ligibles i virtuts, emmagatzemats en les potències de l'ànima; cas en que l'educador vindria a ésser una espècie de fotògraf, posat en el laboratori de l'escola, on no tindria cap més objecte que anar revelant les espècies o imatges impreses en el clixè de l'ànima. Posada en aquets termes la qüestió, hauria de resultar que tots els nois sotmesos a l'influència d'un mateix educador, haurien de tenir necessàriament el mateix grau d'educació i instrucció, de la mateixa manera que tots els retrats d'un mateix clixè i en igualtat de condicions resulten quasi iguals. Però aquesta igualtat la neguen ells mateixos i, per lo tant, haurien d'explicar el perquè d'aquesta desigualtat, lo que se'ls fa impossible admetent ja en el cervell del noi les idees de les coses o les idees innates. Conseqüència evident de la falsetat del principi és que no puguin explicar-se les conseqüències que se'n dedueixen. Per lo tant, s'ha de concloure que són falsos tals principis; per lo tant, l'educació deu afegir quelcom a l'home, no en la seva essència, que aquesta és immutable, sinó en la seva accidentalitat, que aquesta és la missió de l'educació. Per lo tant, queden també refusades les idees innates, per les contradiccions en que es cau al admetre-les com hem vist mes amunt. Això tractat tot en l'esfera pedagògica; perquè si sortint d'aquesta fèssim una incursió en la de la filosofia, veuríem la multitud de principis psicològics que contradiuen tals conceptes i que són de tots, fins els defensors de tals conceptes, admesos.

Una finalitat me proposava al refutar o fer veure la falsetat de tals conceptes i és la imperiosa necessitat que hi ha de que en les obres de text s'hi emprin tant sols conceptes clars i els termes més precisos, car, en el cas contrari resulta que, o l'estudiant no entén lo que estudia, cas en que se perden un treball i un temps preuadíssims, o que entén i veu la significació dels termes i conceptes en tota la seva extensió

i derivació lògica, de lo que en resulta que l'estudiant, seguint la força d'aquelles idees-mares, se converteix en un materialista o en un idealista, finalitats que ni l'autor ni el professor se proposaven.

PERE BOLIART.

A vos, oh dolça amiga

Els vostres ulls tot-hora tan serens,
oh dolça amiga, ahir us van fer traició;
que en ells jo hi vaig llegir la torbació
de vostre esprit, que el dissimul no venç.
Més fou un sòl moment; que en vostre llavi
va florir-hi un somris tan pietós,
que feu el vostre rostre lluminós
del triomf conseguit contra l'agravi.
L'ambient de festa, vostre lleu somriure
va perfumar de flaires exquisides.
Jo no sé si l'amor va fer reviure,
pro sí que van sagnar-ne ses ferides...
Oh dolça amiga; quan venjar volgueu
l'amargantor d'un desengany rebut,
com ahir somriguéreu, somrigueu,
i triomfareu de tota ingratitut.

SALVI

La trista revifalla

(Acabament)

Els ulls del vell interrogaren als demés fills. Aquestos, desseguida, respongueren:

—Al sentir na Sofia, mos sembla sentir la veu de la mare.

—Nosatros seguirem a na Sofia.

—I jo, cridà la noia amb arrogancia, encara que hagués d'anar a captar, no voldria viure amb aquella paifarta que no més somia amb els diners de la mare.

—Vosatros voleu governar-me, com a una criatura, amb amenaces de guerra. Ja podeu tirar al dret, respongué el ferrer, llençant una cadira amb la qual s'entrebancava.

Un moment d'anguniós silenci. Els fills semblaven vençuts.

—Crieu fills, crieu porcs, barmulà el ferrer, passejant-se per la cambra a grans passos. Aquesta setmana mateixa, la bona dòna que avorriu per la por de que us agafi diners, entrarà en aquesta casa de mestressa. Amb això, ja ho sabeu...

—Més vos sabeu també, pare, interrompé na Sofia, que la botiga és nostra.

—No us ho nego; però ja us podeu afanyar a desembarraçar-la.

—Desseguida, però volem emportar-mos-en de la casa tots els objectes de la mare. No volem veure'ls profanats per' quella...

—Sofia, tu vòs encendre'm les sangs.

—Calla, ja n'hi ha prou, feu el gendre del ferrer, quí, fins llavors, havia presenciât l'escena tremolant.

—Emporta-te'n-ho tot si vos, i acabem c'una vegada.

El ferrer va casar-se de bella nit. Embolquellats de fosc, els novells esposos sortiren de l'església de bracet, i, poques hores després, l'amor, la bona amor, esborrava l'estela d'amargura i la boira d'angoixa que la renyina de família havia produïdes.

—Som fet un gran sacrifici de renyir amb els fills, però no m'en penedeixo pas, estimada meva, deia el ferrer.

Corregueren per Barcelona durant vuit dies, banyant-se en un mar de ventura.

Tots els pensaments del vell eren rosats per la manyagueria de la dòna jova, qui es repenjava en son braç amb indolència i, amb veu melosa, li apuntava desitjos de posseir una joia o boniquesa. Més al tornar al poble i a la llar freda i abandonada, qui semblava encara ressonar de rialles de les noies i de la veueta dolça d'un infantó, el ferrer exclamà:

—Oh fills! Perqué m'heu abandonat?

Na Lluïa, després d'haver recorregut la casa amb aire de mestressa enorgullida, va trobar el marit sotmès a una dolor estranya, incompresa. Al sentir que plorava amargament, va atansar-s'hi amorosa:

—Però que tens?

Un estrèpit formidable, ingrat, esclatà, de cop, en el carrer, al bell sota del casal. Tota la gent bulliciosa i alegre s'era congregada amb pals i llaunes per a fer esquellots als nous esposos. Disfrutava aquella gentada en ésser núvol d'un cel de ventura i en descarregar el tro, que havia de torbar la calma de la bella amor.

—Però que tens?, repetia l'esposa.

El pobre ferrer, imaginant la seva mort en la solitud paorosa de la llar abandonada, preguntà:

—M'estimes de veres? M'estimes força? M'estimaràs sempre, sempre?

El terratrèmol del carrer apagava la veu del vell.

Na Lluïa, després que amb afalacs, hagué calmada l'excitació i esvaida la tristura de son espòs, va dir amb to fingit de senzillesa:

—Pere, m'hauries d'ensenyar les coses de la casa. M'hi veig tota perduda. No hi havia estat mai.

Mentres la fressa del carrer, com màquina infernal, ressonava fortament, la parella reseguí totes les cambres de la casa. En Pere obrí armaris i calaixos per a mostrar, satisfet, l'abundancia d'objectes i de roba.

—Quina bella provisió!

—Que compòn ara! Si aquells se m'ho han emportat quasi tot!

Arribaren a la cambra llur, on se destacava una corpulenta calaixera. La dòna no gosava parlar. En Pere, mig temerós, mig content, obrí el moble, i, després de furategar en un secret, ensenyà a l'esposa un cabacèt curullat d'or.

La dòna, esqueixant un somriure dimoníac, amoixà, amb una mà, el seu marit, mentres, a manera d'arpia, enfonzà l'altra en mig de l'or.

MIQUEL ROGER I CROSA

Vèrtig.

Closos els ulls a la claror del dia,
vegí rodar per les buidors eteries
el negre estol de socials miseries,
llençant dessobre el món qui en pau dormia,

el gram maleit i la cugula impía
que en les ruïnes neix. Dins llurs platxeries
folgaven els inics, i en folles deries
maldava l'home bo, per si podria

tastar un glop tant sols de l'aigua clara
que arràn del Mavi s'enretira avara,
l'antic torment de Tàntal fent etern.

Prenguí el bagatge dels dolors humans
i vaig trencar un barbre plor intern
tot amagant la cara entre les mans.

XAVIER CARBÓ I MAIMÍ

De l' Estranger

Segons notícies de Roma, sembla que els hereus del difunt Cardenal Rampolla i la Santa Seu no han sabut posar-se d'acord per la possessió dels documents, llibres i manuscrits deixats per aquell príncep de l'Esglesia i que decidiren cremar-los, realitzant-ho en el pati del palau de Sta. Maria.

Heus aquí resolta una part de les dificultats que portà la mort del Secretari d'Estat de Lleó XIII, car ne fou una altra el trobar son testament. Fins darrerament no s'ha descobert que un criat se l'havia endut i el guardava amagat per a fins de *chantage* contra la baronessa Perrana, germana del Cardenal.

Destruïda pel foc l'herència manuscrita de la prestigiosa figura del Cardenal Rampolla, no més ne resta el record de sa gran personalitat, l'influència i prestigi de la qual foren excepcionals.

* * *

La greu qüestió de la defensa nacional segueix preocupant l'opinió pública de Suecia i ho demostra, además dels incidents que darrerament s'hi produïren, l'agitació que ja s'hi manifesta per a les noves eleccions. La Suecia no vol esser ni alemanya ni russa, vol esser independent i neutral i privar la violació de son territori per les potencies que poden cercar-hi punts de puntal estratègics. El gran moviment de defensa nacional l'obligarà a fer un esforç considerable, més l'orientació actual dels esperits fa suposar que el programa del nou govern tindrà l'ajuda de la gran majoria de la nació, per a reconstruir les defenses de mar i terra i reorganitzar la defensa nacional.

* * *

Recentment s'inaugurà davant del teatre de Monte-Carlo el monument de l'il·lustre compositor Massenet; el príncep de Mònaco hi digué un bell parlament per a enaltir l'obra feconda i exquisida del músic insigne que fou «un encantador, la fantasia melodiosa del qual volà des de les cabanyes fins als palaus». I per a festejar l'inauguració de sa imatge de marbre, s'estrenà sa obra pòstuma *Cleopatra* en el teatre, ont ell sentí tantes joies, rebent-hi les emocions de les primeres notes i escoltant-hi les aclamacions al terminar-hi les darreres d'una obra nova. Diuen els crítics que *Cleopatra* és una obra magistral, radiosament jova, deliciosament patètica, genialment inspirada i que l'èxit fou un triomf esclatant i una glorificació suprema del gran cantaire de la dona i de l'amor.

*
* * *

S'està formant a Europa una «Lliga de l'Unitat Europea», per Sir Max Waechter, un pacifista eminent. N'ha instal·lat les oficines a Londres, d'on sortirà la propaganda per a confederar els estats d'Europa i deturar-ne les despeses ruïnoses per armaments i artefactes de guerra i destrucció. Son primer treball ha sigut visitar els varis sobirans de les nacions europees, dels quals ha sigut molt ben rebut i generalment encoratjat. El príncep de Mònaco interessat per una obra tan noble i humanitària n'ha acceptat la vice-presidència honoraria i el filàntrop Carnegie, generós *millardaire*, donador del palau de la Pau de La Haya, també ha enviat a Sir Max Waechter sa simpàtica adhesió. Més com del dit al fet hi ha gran tret, temem que aquesta hermosa idea no sigui una utopia més.

*
* * *

El comtè de Wied, proclamat sobirà de la nova Albania, després d'haver estat en pelegrinatge a totes les capitals i cancelleries de les quals pot rebre quart i ajuda, material o moralment, per a establir sobre una base sòlida el sitial de son regne, és anat a pendre 'n possessió. Més, instrument passiu i fidel de l'Alemanya, no més serà un agent dels interessos germànics en el Mediterrà. Malgrat això, la nostra creença de que la nació Albanesa serà vesper per a l'Europa, resta en peu, car, a l'interior, les discordies no s'hi terminen, els grecs de l'Epir albanès se revolten, l'Àustria enforteix sa influència a Durazzo i a Scutari, l'Itàlia s'arrela a Valona i a Santi Quaranti. Que en sortirà a la fi de les intrigues, ambicions, interessos encontrats que cada dia se posen més de relleu en aquest nou estat?

*
* * *

Les sufragistes angleses segueixen llur campanya de destrucció i malvestats i als cinquanta milions de danys que s'alaben d'haver causat, cal afegir-hi lo que representen els desperfectes causats en el cèlebre quadre *La Venus del Mirall* d'En Velazquez, que Miss Richardson quasi destruí per a venjar-se de l'empresonament de Miss Pankhurst. Quins fums no tindran encara més d'aquí endavant, ara que l'assemblea legislativa de la Colonia del Cap ha aprovat una llei que concedeix a les dones el vot en les eleccions legislatives!

*
* * *

La qüestió de l'Irlanda provoca una forta crisi a Anglaterra. Si el bill de l'*home rule* és votat, hi ha la temença de que esclati la guerra civil en el Regne Unit, de que es revolti la província protestant d'Ulster, que es declari la vaga dels impostos i que l'*Union Jack* fassi front a les tropes del Govern Britànic. En canvi, els catòlics Irlandesos, en nombre de tres milions, reclamen l'*home rule* cada dia amb més fer-

mesa, volen, a tot preu, llur independència i s'aparellen a fer la revolució social i tots els sacrificis per a deslliurar llur país. No se pot dir encara si les proposicions transaccionals que Mr. Asquith ha presentades referent als comtats de la província de l'Ulster seràn acceptades i cada un dels dos camps espera els fets amb filosofia i s'aparella per a qualsevulla eventualitat.

* *

A França els partits se preparen per a les vinentes eleccions generals. En Briand, En Cheron i En Barthou, inspiradors de l'acció política de la Federació de les Esquerres, han ja entaulat la lluita valentment per a atraure's una part de l'opinió pública i per a haver-ne els sufragis i la representació. Per altra part, sembla que els catòlics laics de França se proposen constituir un partit catòlic, en vista de les vinentes eleccions legislatives, enlairant com programa l'afirmació pública de les reivindicacions catòliques i les posen al primer lloc de les condicions que s'imposaràn als candidats qui sol·licitin els sufragis. La lluita promet esser punyenta, donat l'estat actual dels esperits que han fortament excitats la campanya de *Le Figaro* contra l'impost sobre la renda i, principalment, contra son promotor l'ex-ministre d'Hisenda En Caillaux, la muller del qual, com tothom sab, ha matat a trets de revòlver el director d'aquell diari; la divulgació de la relació oficial del Procurador de la República, Fabre, relativa a retardar el judici de la causa del banquer Rochette, que ha motivat la dimissió d'En Monis, ministre de Marina i, en fi, la guerra que la Federació de les Esquerres ha obertament declarada al Govern francès.

Matinal.

La nit retira son vel
i apunta l'alba serena;
canta la alosa; en el cel
s'hi borra l'últim estel;
ja la claror tot ho omplena.
Gentil donzella en el llit
romàn encara dormida;
de l'últim somni esvait
palpita lleument son pit;
contrau la boca exquisida.
Ha somniat que el seu promès
li feia una serenata;
prò el promès qui sab ont és;
ella escolta i no sent res,
i un plor d'anyorança esclata.
Salta del llit, i al balcó
va sens temor ni feresa;
trau l'esbullat caparró,
i reb un càlid petó
del sol que rialler la besa.

LL. BARCELÓ I BOU

De Teatre

Motius que serien un xic llargs d'explicar, ens havien privat d'obrir aquesta secció en els nombres anteriors. No trobant-nos, doncs, en les circumstàncies a que fem al·lusió en el paràgraf anterior, podem ja donar compte avui del moviment teatral que ha tingut lloc en la nostra vila, complint així amb el nostre compromís contret al eixir a la vida pública i amb el dret que tenen els nostres lectors a que se'ls posi al corrent de tot lo que tingui quelcom de notable o surti del moviment ordinari de la vida vilatana.

En *Pepe Alfonso*, el popular i graciós primer actor còmic, i el mestre n'Amadeu Cristià, ens han dut una companyia de Sarçuela arrodonida i completa, com poques vegades haguem vist en nostra vila.

Aquest esforç per part de l'empresa i dels organitzadors de la companyia hauriem de premiar-lo assistint tots al teatre encara que no fos més que per aquest motiu, i molt més encara, quan a aquest s'hi pot afegir, com en el cas present, un gust especial en escollir les obres i una cura i voluntat grans per part de tots, desde el primer actor fins a l'últim chorista, per a que siguin representades amb consciència.

Han tingut també el bon acert en la majoria de les festes de distribuir les funcions de tal manera, que han facilitat l'anada al teatre fins als més exigents i peresosos, fent sessions completes el dissabte i parcials el diumenge, però, amb tot això, no logren pas, segons hem sentit a dir, els resultats econòmics que es mereixen, i és llàstima, perquè, si se'ls corresponia millor, podriem tenir-los mes llarga temporada.

Porten representades fins ara, entre altres, *La Generala*, *Los Guapos*, *La Moza de Mulas*, *La Casta Susana*, *Eva*, *El Fresco de Goya*, *Bohemios*, *La Princesa del Dollar*, *Molinos de Viento*, *El Barbero de Sevilla*, etc; obtenint en totes elles uns conjunts admirables.

No disposem d'espai per a fer la crítica del treball dels artistes en cada una de les obres, i així, farem constar que, en general, la labor és estada bona, distingint-se les senyoretes Torrijos i Martí, en *Pepe Alfonso* i el bariton Sr. Artells. Els chors, encara que en general compliren bé el comès, varem trobar-los insegurs en *La Princesa del Dollar* i de poca potencia en *La Generala*. L'orquestra de Palafrugell compleix amb voluntat i gust.

No volem acabar aquesta crònica sens donar a l'empresa i a la direcció de la companyia la nostra enhorabona per la campanya artística que estan realitzant i als propietaris de l'hermós *Teatre Carmen* les mercès més expressives, en nom de la Redacció i dels lectors de *MARINADA*, per haver-nos donat ocasió de fruit tan bells espectacles.

El dia de la Mare de Deu de Març se exhibiren en el mateix teatre els gossos comedians de M. Tenof, el treball dels quals pot calificar-se d'admirable. Fins ara havíem vist goços balladors, equilibristes, saltadors d'obstacles i altres coses per l'istil, però, que representessin una obra amb el seu argument, això no s'havia pas vist encara. I lo que fa que el mèrit del treball d'aquelles bestioles sigui més gran encara, és veure com, vestits de personatges, se passegen per l'escena entrant i sortint pel lloc que l'argument els marca i sols, ben sols, sens el domador que'ls ho indiqui. L'argument, com és natural, és senzill, però la manera d'interpretar-lo els gossos comedians agrada molt i fa passar una bona estona.

Desitgem poder fer remarcar en el següent nombre quelcom de notable.

Musicals.

Apart de les audicions de sardanes en les quals foren estrenades algunes composicions d'en Casanovas i d'en Montaner, l'única manifestació musical és estada l'estrena en aquesta vila de la Missa de Requiem a 3 veus virils de Perosi, per la Capella de l'«Orfeó Aucellada». Sabuda la manca d'assaigs per la premura del temps, hem de felicitar a tots els membres qui componen la dita Capella per haver sortit airoso de la tasca compromesa.

SPORT

FOOT-BALL.—D'ensà del partit entre el nostre primer team contra el de Palafrugell, res més de particular hem vist al camp del «Palamós F. C.»

Pels dies 13 i 14 del present mès tenen anunciat els nostres «equipers» el partit de revenja amb el «Badalona F. C.» al camp del mateix; i pel dia 15, un a Barcelona. Ignorem, a hores d'ara, amb quin team. Procurarem anotar-ho, i en farem l'informació que es mereix.

Tant és l'interès despertat per aquests partits, que molts aficionats se proposen acompanyar als jugadors.

Esperem un bon resultat.—R.

Publicacions rebudes

LECTURA POPULAR.—Volum 47.—*La tia Tecleta*, d'en Josep Pin i Soler.—Agraïm als editors de l'important i celebrada biblioteca la remesa del present volum.

Moviment del port des del 1.er de Febrer al 25 de Març de 1914

<u>ENTRADES</u>		<u>TONELATGE</u>	<u>SORTIDES</u>		<u>TONELATGE</u>
Vapors	31	30.172	Vapors	31	31.277
Barcos de vela	11	1.117	Barcos de vela	8	996

Operacions de la Caixa d'Estalvis des del 1.er de Febrer al 22 de Març.

<u>Nombre d'imposicions</u>	<u>Quantitats imposades</u>	<u>Reintegros</u>	<u>Quantitats pagades</u>	<u>Llibretes noves</u>
824	17.842'46	55	4.822'36	42

Registre civil

Janer i Febrer

Naixements.—1. Joan Colomer i Sens.—2. Catarina Bosch i Valentí.—3. Francisca Mullor i Herraéz.—4. F. Pilar Gasch i Miquela.—5. Rafel Esteva i Altarriba.—6. Miquela Vilanova i Roig.—7. Josep Font i Isern.—8. Andreu Mas i Camós.—9. Carme Llorens i Corredor.—10. Conrat Sais i Vila.—11. Josep Ralló i Casademont.—12. Raimond Ruiz i Gonzaga.—13. Joaquim Carvajal i Bagudanch.—14. Pere Giner i Fontas.—15. Josepa Camós i Danés.—16. María Medan i Gual.—17. Eugeni Comas i Dalmau.—18. Pere Ferrer i Hernandez.—19. Robert Destrebecqz i Van Reugen.—20. Vicens Niñerola i Masseguer.—21. Joana Boliart i Ferrer.—22. Leonor Perramont i Sala.—23. Antoni Ramió i Ribas.—24. Magdalena Boix i García.—25. Josepa Prats i Gálvez.—26. María Corominas i Vives.—27. Emili Moradell i Payet.—28. Josep Amorós i Tolrà.—29. Esteva Buxeda i Badia.

Defuncions.—1. Catarina Romaguera i Casas, 73 anys.—2. Teresa Agustí i Mestres, 70.—3. Montserrat Vidal i Casellas, 2 mesos.—4. Salvador Corredor i Tauler, 61 anys.—5. Teresa Abulí i Tarrés, 32.—6. Rosa Sabater i Montaner, 84.—7. Antoni Martínez i Martínez, 46.—8. Catarina Sabat i Palet, 57.—9. María Teresa de la Cruz i Moya, 2 mesos.—10. Joan Dalmau i Saballs, 69 anys.—11. Pere Mauri i Mauri, 76.—12. María Roig i Adell, 90.—13. Teresa Pou i Ribas, 73.—14. Ferràn Subirats i Moll, 24.—15. María Font i Cama, 58.—16. Francisco Baus i Marsal, 3.—17. Esteve Cases i Cíbulos, 73.—18. Carme Llorens i Corredor, 1 mes.—19. Antoni Ribas i Gelabert, 68.—20. Joan Megardón i Olives, 19 anys.

Matrimonis.—1. Andreu Espinet i Pruneda i Enriqueta Fussellas i Ferrer.—2. Agustí Dalmau i Valmaña i Salvadora Riera i Marquès.—3. Antoni Romero i Díaz i M^a de les Neus Berta i Campsolinas.—4. Joan Vidal i Nogués i Esperança Bagué i Rovira.—5. Josep Hernández i Camacho i María Mareñá i Bañeras.—6. Josep Manuel Quixal i Batista i Constança Muñoz i Romans.—7. Joaquim Mateu i Palau i Vicenta Morató i Sureda.—8. Arnald Saló i Masllorens i Catarina Jou i Matas.—9. Florenci Servià i Casadellà i Palmira Vilanova i Rosell.—10. Angel Diago Sancha i Carme Xiberta.

Amonestació

Se fa a saber a tothom que:

1.er En Joaquim, Genís, Josep, Clara, comerciant, viudo, domiciliat a Bensheim, fill d'en Joaquim Clara, difunt, domiciliat últimament a Palamós i de na María Juera de Clara, últimament domiciliada a Bensheim.

2.^{on} Na Margarida Bitsch, domiciliada a Erlenbach, filla d'en Pere Bitsch, agricultor, domiciliat a Erlenbach i de na Agna Bàrbara Bitsch de Bitsch, últimament domiciliada a Erlenbach, volen contreure matrimoni.

Aquesta amonestació s'ha de publicar a Erlenbach, a Bensheim i a Palamós.
Sant Feliu de Guixols, 30 de Març de 1914.

El Vice-Cònsul d'Alemanya,
e. r... WILLY MUELLER